

Kepa Etxeberria-ri Euskal Unibertsitateaz

Azkenengo **Jakin** aldizkarian, 2 (1977), «Gutunak» atalean zurea irakurri dut eta ene izena aipatzen duzunez gero lerro batzuk egiten dizkizut zenbait gauza oker uler daitezkeenak argitzeko eta bide batez gogora datozkidan zenbait uste ta eritzi eneganik kanporatzeko.

1. Endrike Knörr-i ematen diozu arrazoa UEU-aren aurrehistoriaz duen eritziagatik eta ez eni, diozunez. Aho bete aginekin utzi nauzu eta ene buruari jira eta bira eginarren ez dut sumatzen nola izan dezakedan arrazoi faltarik nik neuk arakatu eta ikutu ez dudan gai batean. Eta ez dut uste memoria galdu dudarik. Gauzak erdi ipurdika esaten direnean halako mirakuluak gertatzen dira gure artean eta txarrena da lasai eta trankil gelditzen dela jendea.

2. **Berriak** aldizkariaren ezein numerotan ez dut hitz bakarra bera ere izkribatu horretaz, zuk diozun bezala. Behin, 1976-garreneko azaroaren 4-ekoan, n.º 8, elkar hizketa egin zidaten eta izkribuz eman nituen erantzunak. Gaia Deustuko Unibertsitatean sortu den Euskal Filologiaren espezialitatea zen —horretaz oraingo egoera oso osoan lehen kursotik hasirik espezialitatea egitea da eta beste espezialitatearen mende egon gabe—. Batez ere erdia baino gehiago Euskal Unibertsitate sortu nahi litzatekeenaz erantzunak emanik dago eta behin eta berriz ikusmiratuarren ez dut zuk diozunik aurkitu. Han Euskal Herriari bere zentzurik zabalenean eta sakonenean inolako oztoporik gabe zerbitzu egingo dion Euskal Unibertsitate egiazko baten helburuaz mintzatzen nintzen. Oñatin saiatu zen eta aspaldi trankatu zuten Unibertsitateaz. Gerra denboran Autonomia Estatutoaz baliaturik Bilbon egin zen Medicina Fakultatearen esperientziak. Bilboko gerra ondoko agintarien eritziaz Unibertsitatea bertan ez zabaltzearen alde. Deustukoan tituluak ematen hasi ziren garaiaz —oraintsurarte ez baitziren ematen bertan, Valladolid-en esamina guztiak iraganik baino— barbastrotarraren seme handikiak Iruñean sortu zutenaren ondoan. Halako batean Estatuak Bilbon Unibertsitatea sortzeaz. Eta abar.

3. Zuk diozuna **Sorterriaren alde** ene liburuko frase batetik hartu behar

izan duzu nahi ta nahi ez eta hartu ere kontestotik kanpora zeure interpretazio berezia emanik¹. Ez dut uste inola ere, gainera, han esaten dena UEU-az arakatze lan bat denik. Han marxismoaz gure artean ezagutu ahal izan ditudan hitzaldi eta saioez zerbait esan nahi nuen eta esan ere hala egin nuen. Eta horretaz zenbait gauza azaldu ondoan Roman Garate jesuita elgoibartarrari hainbat egunetan zehatz eta mehatz adierazirik entzun nionaren berri eman behar nuenean, nola egingo nuen bestek —ez nik— emanikako Unibertsitate izena aipatu gabe². Edo eta gutxiagotzat hartu behar dena —hartu behar baldin bada— edo gorroto dena ez dela esistitzen pentsatu behar ote dugu? Saio haiek lehen aldiz prestatu zirenean izan zela diot han, eta ez bigarren aldiz eta abar egin zirenean. Nik neuk ere parte hartu nuen irakasleen artean, liburuan ezer ez badiot ere, eta han agertu eta ari izan ziren Aita Altuna, L. Mitxelena, Joxemiel Barandiaran, Aita Joseba Intxausti, Donato Unanue eta Larramendi Debakoa ere bederen. Segidakoa Duo-k eta bere gisara egin zuten eta guk ez dugu horretan ezer ikustekorik eta horretaz dudan eritzirik ere ez dut azaldu eta ez dut uste merezi ere duenik. Hurrengo urtean Donibane Lohitzunekoak prestatu zen eta eni ere hara deitu zidaten eta harrezkero urteoro izan naiz haien ondo-koetan. Hara agertu ziren L. Mitxelena eta Joxemiel Barandiaran ere. Gauzak hala dira.

4. Jakina, aipatzen dituzun Baionako Aste haien kontra nik neuk ez dut deus ere eta gainera han parte hartu zutenen artekoak gizon jakintsu izateaz gainera adiskide onak ditut. Uste izan dezakezunez ondo ikusi izan ditut beti euskal kulturaren alde egin diren saio guztiak, nahiz xume izan, nahiz handi. Edozein modutan ere nik neuk ez nuen han izateko fortunarik izan, baina ondo ikusten dut zure zoriona han gertatu zinelako, hala baitirudi. Haiek izan zirela UEU-aren aurrehistoria? Hala uste baduzu ni ez noa ezetzik esatera. Baina euskal kulturaren problemak, ordea, gehiago dira benetan hartzeak halako huskerietan erortzeak baino, eta Euskal Unibertsitate egiazkorik, eta ez udako egun batzuetan bilduko gaituena bakarrik, eraiki nahi baldin badugu, ukondoak mahainaren kontra ordu asko eta askotan sakaturik izan beharko du, beste gauza batzuen artean, eta beharrezko lan hori maiz besteek ez dute ikusten. Halabaina Euskal Unibertsitatearen aurrehistoria inon egotekotan Euskal Herriaren iturburuan eta handik datozen erreka-hibaetan dago. Ez uste izan gure aurrekoak azken denborotan ezer egin gabe egon direnik, askozaz gehiago behar bagenduen ere. Zenbait oinharri lehendik ipinia dago. Edo eta 1936-garren urtean jasan genduen gerra bortitzaren ondoko hainbat urte geroagorarte aurrehistoriako paleolitikoan bizi izan ote gara? Nolanahi dela ere ni haurra nintzen gerra hasi zenean, baina ordurako jende asko ari izan zen eta bidea zabaldu ziguten.

5. Edozein modutan ere Euskal Unibertsitatea ez du egiten hitz bi horiek gogora dakarkiotena, besterik gabe, hitza darlola hasten denak. Ez dut esan nahi horrela giro politikorik ezin sor dezakeenik haren alde, baina Unibertsitatea zerbait gehiago da ene ustez eta berez ez dute politikoez egiten joko politikoa ari diren alderditik. Halako inork egiten baldin badu beste alderditik egiten du eta alderdi horretan ofizioz politiko direnak bakarrik ez daude. Batez ere ofizioz hori ez direnak daude, eritzi politikoak badituzte ere eta eritzi horien eraginak nolabait zeharka frutua eman badezakete ere Herriaren historian. Edo eta Unibertsitatea zer den oro ez ote gatoz bat? Ene ustez, oraindik balio dezakeen eritzi zahar baten arauera, beste alderditik egiten du eta alderdi horretan ofizioz politiko direnak maisu eta dizipulu elkarteak da jakiteak atxikitzeko. Jakiteak bai batzuk eta

bai besteek atxiki behar dituzte. Eta ez dut aipatzen adin konturik, zeren berezkoa baita pentsatzea ez dela haurren elkartea, haziena baino. Jakitea, ordea, ez du inork hitza dariola hasirik atxikitzen, hitzontzi baten erara. Atxiki ondoan hitzez edo izkribuz adierazi egin daiteke eta elkartekoak kutsatu haiek ere atxikidura berriak egin ahal izan ditzaten, bakoitzak bere burua diziplina baten azpian ipinirik. Beharrezkoak gertatzen badira ere edifizioek ez dute berez egiten Unibertsitatea elkarteari giro bat ematen badiote ere urbanismoak sortzen duen eragina dela medio. Oñatikoaren edifizio ederra zutik dago, baina han ez dago Unibertsitaterik egun. Baliteke norbaitek baratzean kalabazak erein nahiago izatea, hori ere kultura baita, ortokultura. Baina horrela kalabazak bakarrik atxikiko lituzke, bai Oñatin edo Bergaran eta bai Moskun edo Pekinen, eta bazterretan badago jateko baliotsuagorik. Bide horretatik gure herriak ez luke zorion askorik banatu ahal izango bertako seme-alaben artean, kalabazak ere jateko balio izanarren eta goseak hilik dagoenarentzat besterik ezean gauza hobetik ez egon.

Badakizu non nauzun nahi duzunerako. Bihotzez,

Alfonso Irigoyen

¹ Donostia, 1976, 72 orr.

² Zehatzago esateko Deustuko Departamentuan dugun **Zeruko Argia**-ra jo dut, gogoan argi ez bainuen, eta «Udako ikastaro unibertsitarioa» izenaren azpian dator behin eta bigarren aldiz «Udako ikastaro unibertsitaria». Ikus 492 (1972 abuztuak 6) eta 497 (1972 irailak 10).